

Πρόταση Ωριαίου Διαγωνίσματος στα
Αρχαία Ελληνικά από Πρωτότυπο
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κείμενο

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, **πόθος** λαμβάνει αὐτὸν **τὴν ἄμαξαν** ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν. Πρὸς δὲ δὴ ἄλλοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανίας καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυστον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσεται, παίσας τῷ ξίφει διέκοψε **τὸν δεσμόν** καὶ λελύσθαι ἔφη. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκός. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης **βρονταί** τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ **Ἀλέξανδρος** τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

Ἀρριανός, Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις 2.3.1-8 (διασκευή)

Ερωτήσεις

1. Αφού διαβάσετε το κείμενο προσεκτικά, να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - α) Ποια επιθυμία είχε ο Αλέξανδρος και γιατί; (μονάδες 3)
 - β) Γιατί ο Αλέξανδρος έκοψε τον γόρδιο δεσμό; (μονάδες 3)
2. Με βάση το κείμενο να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες. (μονάδες 4)
 - α) Ο Αλέξανδρος επισκέφτηκε τον βασιλιά Γόρδιο.
 - β) Ο γόρδιος δεσμός ήταν κατασκευασμένος από φλοιό δένδρου.
 - γ) Η ενέργεια του Αλέξανδρου να κόψει τον γόρδιο δεσμό δείχνει αποφασιστικότητα.
 - δ) Ο Αλέξανδρος ευχαρίστησε τους συντρόφους του με θυσίες.
3. Χρησιμοποιώντας τις παρακάτω παραγωγικές καταλήξεις της ν.ε. **-ή, -της, -μα**, να σχηματίσετε παράγωγα ουσιαστικά της ν.ε. από τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου. Μία κατάληξη θα χρησιμοποιηθεί δύο φορές. (μονάδες 4)
4. α) Να αναγνωρίσετε γραμματικά τους παρακάτω τύπους (3 μονάδες):
άμάξης;

βρονταί:

θεοῖς:

Ἦν:

διέκοψε:

ἔθυε:

β) Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο 2 ρηματικούς τύπους ιστορικών χρόνων που έχουν **συλλαβική αύξηση** και 2 ρηματικούς τύπους ιστορικών χρόνων που έχουν **χρονική αύξηση**. (1 μονάδα)

Ἡ (εναλλακτικά)

4. α) Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται (3 μονάδες):

ἀμάξης: δοτική πληθυντικού

βρονταί: γενική ενικού

θεοῖς: κλητική ενικού

Ἦν: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα

διέκοψε: β' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

ἔθυε: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

β) Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο 2 ρηματικούς τύπους ιστορικών χρόνων που έχουν συλλαβική αύξηση και 2 ρηματικούς τύπους ιστορικών χρόνων που έχουν χρονική αύξηση. (1 μονάδα)

5. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' επιλέγοντας τα κατάλληλα στοιχεία της στήλης Β'. Τέσσερα στοιχεία της στήλης Β' περισσεύουν. (2 μονάδες)

A	B
1. πόθος	α. υποκείμενο του ρήματος παρήλθε
2. τὴν ἄμαξαν	β. υποκείμενο του ρήματος λαμβάνει
3. τὸν δεσμόν	γ. αντικείμενο του ρήματος λαμβάνει
4. βρονταί	δ. αντικείμενο του απαρεμφάτου ἰδεῖν
	ε. αντικείμενο του ρήματος διέκοψε
	στ. υποκείμενο του ρήματος διέκοψε
	ζ. υποκείμενο του ρήματος ἐπεσήμαναν
	η. αντικείμενο του ρήματος ἐπεσήμαναν

☞ Η ερώτηση Συντακτικού ειδικά για την Α' Γυμνασίου εκ των πραγμάτων είναι περιορισμένης εμβέλειας και στα όρια της νομιμότητας, αφού δεν υπάρχει αντίστοιχη θεωρία στα πρώτα κεφάλαια. Θα μπορούσε να αντικατασταθεί με επιπλέον αναγνώριση γραμματικών τύπων ή και 2η λεξιλογική άσκηση στο Α' Τετράμηνο.

Πρόταση Ωριαίου Διαγωνίσματος στα Αρχαία Ελληνικά από Πρωτότυπο Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κείμενο

Εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἶτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες **ἔροιντο**. Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; Ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ ᾧ ἐπιχειρεῖς διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; Ἡ δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ ἂν αἱ γινόμεναι δίκαι μηδὲν **ισχύωσιν** ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίνωνται καὶ διαφθείρωνται; Τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; Πολλὰ γὰρ ἂν τις **ἔχοι**, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου ὅς τας δίκας τας δικασθείσας προστάττει κυρίας **εἶναι**. Ἡ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς ὅτι «Ἡδίκη γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν;» Ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

Ερωτήσεις

- α) Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το εξής αποσπάσμα: "Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; Ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ ᾧ ἐπιχειρεῖς διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος;" (4 μονάδες)
β) Ποιες φράσεις του κειμένου ἔχουν την ακόλουθη νεοελληνική απόδοση:
Να τις αντιγράψετε στην κόλλα σας (2 μονάδες):
- **θα μπορούσε να πει κανείς πολλά:**
- **η πόλη αδικούσε εμάς:**
2. Με βάση το κείμενο να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες (4 μονάδες).
α) Οι Νόμοι προσωποποιημένοι διατυπώνουν ερωτήματα στον Σωκράτη.
β) Ο Σωκράτης θεωρεί ότι μπορεί να αποδράσει από τη φυλακή εξαιτίας της αδικίας που υπέστη ο ίδιος στο δικαστήριο.
γ) Η εφαρμογή των νόμων χωρίς διακρίσεις είναι προϋπόθεση της επιβίωσης της πολιτείας.
δ) Ο Σωκράτης διατυπώνει το ερώτημα: " Τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα;"

Ἡ (εναλλακτικά)

Πώς εξηγείτε την άρνηση του Σωκράτη να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία που του δίνουν οι φίλοι του να αποδράσει; Πώς θα τον χαρακτηρίζατε ως πολίτη

και ως δάσκαλο; Να απαντήσετε σύντομα σε μία παράγραφο 40 λέξεων. (4 μονάδες)

3. Για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους να σχηματίσετε μία πρόταση στη ν.ε. χρησιμοποιώντας ένα αντίστοιχο παράγωγο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) σε οποιαδήποτε πτώση: **διανοῇ, γενόμεναι, διαφθείρωνται, ἐροῦμεν**. (4 μονάδες)

4. α) Να αναγνωρίσετε γραμματικά τους παρακάτω τύπους (3 μονάδες):

ἡμῖν:

τις:

ὅς:

εἰπέ:

εἶναι:

γίγνονται:

β) Να γράψετε στην κλητική ενικού τα παρακάτω ουσιαστικά: **πόλεως, ῥήτωρ, νόμοι, ιδιωτῶν** (1 μονάδα)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου. (2 μονάδες)

Ἦ

Ποιο είναι το υποκείμενο των παρακάτω ρηματικών τύπων: **ἔροιτο, ἰσχύωσιν, ἔχοι, εἶναι**.

Τα παραπάνω προτεινόμενα διαγωνίσματα είναι ενδεικτικά και αποτελούν αφορμή για μία ανατροφοδότηση μεταξύ των συναδέλφων φιλολόγων. Δεν συνιστούν σε καμία περίπτωση επίσημη κεντρική οδηγία, αλλά λαμβάνουν σε σημαντικό βαθμό υπόψη τις τροποποιήσεις της διδακτέας ύλης και τις σχετικές αναφορές στις οδηγίες διδασκαλίας του ΥΠΠΕΘ. Σε κάθε περίπτωση το ωριαίο διαγώνισμα πρέπει:

- να διαμορφώνεται για γραπτή εξέταση 40 λεπτών,
- να έχει ισορροπία μεταξύ κειμένου και ασκήσεων λεξιλογικού, γραμματικού και συντακτικού τύπου,
- να επιβραβεύει τη γνώση με όσο γίνεται κριτικό τρόπο και όχι μηχανιστικό,
- να είναι προσαρμοσμένο στην ηλικία των μαθητών/τριών Γυμνασίου,
- να αφορά συγκεκριμένη ύλη προς επανάληψη.

Καλή Δύναμη στο έργο σας!